การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา

Development of School in the Educational Fund Project in the New Normal Based on Community Administration Model for Developing Creative Learning Innovation Competency which Enhancing Creative Thinking and Innovative Skills of Thanuawittaya School

เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ[1]
Kiadtisak Chaiyana[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา มี 5 ระยะ ดังนี้ 1) สังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนโดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนโดยสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน และสนทนากลุ่มกับครู จำนวน 15 คน 3) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครู จำนวน 15 คน และประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 4) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 186 คน ครู จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 130 คน โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และแบบสอบถามความคิดเห็น และ 5) ประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 38 โรงเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ดัชนี $PNI_{modified}$ และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาและบริหารหลักสูตรวิถีใหม่ 2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อิงบริบท 3) การวัดและประเมินผลแนวใหม่ 4) การพัฒนาและส่งเสริมครูด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การประสานความร่วมมือและสร้างภาคีเครือข่าย และ 6) การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือกลยุทธ์ด้านการบริหารโรงเรียน รองลงมาคือกลยุทธ์ด้านการพัฒนาครู และน้อยที่สุดคือกลยุทธ์ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ โดยมีภาพรวมดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.58 ส่วนแนวทางการบริหารโรงเรียน มี 9 องค์ประกอบ

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

[1]*ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนทาเหนือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*

[1]*Expert Level School Director Thanuawittaya School, Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1, Thailand*

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ, drnookkiadtisak@gmail.com

รับเมื่อ 21 เมษายน 2568 แก้ไข 1 กรกฎาคม 2568 ตอบรับ 3 กรกฎาคม 2568

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ การวัดและประเมินผล ระบบสนับสนุน ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ และมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลประเมินผลรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และขยายผลไปโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 38 โรงเรียน

ABSTRACT

The research aimed to develop model of school in educational fund project in the new normal based on community administration for developing creating learning innovation competency which enhancing creative thinking and innovative skills of Thanuawittaya school, there was 5 phases; 1) synthesized and confirmed school administration component by documentary research and 5 experts interview 2) analyzed need assessment and developed school administration guideline by opinionnaire with 204 samplings and focus group discussion with 15 teachers 3) developed school administration model by participation with 15 teachers and evaluated by 9 experts 4) studied the effectiveness of school administration model with target group were 186 primary 1 to secondary 3 students in academic year 2024, 15 teachers, and 130 parents sampling group by using creating learning innovation competency evaluation form, creative and innovative skills evaluation form, ethical and moral behavior evaluation form, and opinionnaire, and 5) evaluated and expanded school administration model by 9 experts and 38 target schools. The statistics used for quantitative data analysis were mean, standard deviation, percentage, $PNI_{modified}$ and content analysis for qualitative data.

The results were as follows:

1. School administration component had 6 components; namely 1) development and management of new normal curriculum 2) development of learning management in context 3) new measurement and evaluation 4) development and promoting teacher on digital technology 5) cooperation and networking and 6) development of participative administration.

2. Need assessment at highest on maximum was school administration strategy the runner up was teacher development administration strategy, career and life skill development strategy was on minimum, overall need had $PNI_{modified}$ = 0.58, while school administration guideline had 9 components.

3. School administration model consisted of principle, objective, input, process, output, measurement and evaluation, supporting system, key of success, and feedback also appropriate evaluation result was at highest

4. The effectiveness of school administration model, namely creating learning innovation competency was at highest creative and innovative skills as a whole was at highest moral and ethical behavior was at highest and parents' opinion was at highest

5. The result of school administration model evaluation as a whole was at highest and expanded to 38 target schools.

Keywords: School In Educational Fund Project Administration, Creating Learning Innovation Competency, Creative Thinking And Innovative Skills

ภูมิหลัง

ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนยุคใหม่ ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562, หน้า 1) กล่าวว่าโลกอนาคตเป็นพื้นที่สำหรับคนที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ต้องการบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแปลงไปเป็นนวัตกรรมได้ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนต้องเน้นให้มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมได้จริง และ Rima Suwistika; I. Ibrohim; Hendra Susanto (2024, p. 115) กล่าวว่าทักษะการคิดดังกล่าวเป็นที่ต้องการอย่างมากในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ปุณฑริกา น้อยนนท์ (2566, หน้า 250) กล่าวว่าองค์ประกอบ ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรเริ่มด้วยการปรับทัศนคติให้เปิดกว้าง พร้อมรับความรู้ แนวคิด และวิธีการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลาเพื่อสร้างนวัตกรรมและแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา รวมทั้งรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดในโลกหลังยุคใหม่

โรงเรียนทาเหนือวิทยาได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้เป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2567 มีนักเรียน จำนวน 222 คน นักเรียนร้อยละ 67.26 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ (กะเหรี่ยง) มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน และเข้าร่วมเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ รุ่นที่ 3 (ครั้งที่ 2) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ใช้กลยุทธ์ของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาขับเคลื่อนสถานศึกษาซึ่งสุภาวี พูลประกากรณ์ สรรชัย ชูชีพ และเสริมทรัพย์ วรปัญญา (2566, หน้า 69 – 70) กล่าวว่ากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ และกลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ

เมื่อวิเคราะห์ผลรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนทาเหนือวิทยา (2566, หน้า 48) พบว่าการจัดระดับคุณภาพโรงเรียน (School Grading) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ร่วมกับมูลนิธิสานอนาคตการศึกษาคอนเน็กซ์อีดี (CONNEXT ED Foundation) ภายใต้ความร่วมมือกับกลุ่มเซ็นทรัล (Central Group) ในปี พ.ศ. 2565 ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในด้านผู้เรียน ด้านผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีมากซึ่งเป็นจุดเด่น นอกจากนี้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O – NET) ปีการศึกษา 2564 – 2565 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ปีการศึกษา 2563 – 2565 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเช่นกัน และผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ปีการศึกษา 2563 – 2565 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ต่ำกว่าระดับประเทศ ส่วนผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563 ถึง 2565 ภาพรวมอยู่ระดับ “ดีเลิศ” ซึ่งยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังได้สะท้อนสภาพปัญหาที่เผชิญมาอย่างต่อเนื่องกล่าวคือครูยังไม่มีสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์จนสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จร่วมกันได้

หลังสถานการณ์โควิดการบริหารวิถีใหม่ได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเข้ามาสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเป็นจุดเด่นด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้ออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ตามจุดเน้นของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยารองรับการพัฒนานวัตกรรมการบริหารตามบริบทสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายยุคใหม่ ดังวัตถุประสงค์ของสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2567, หน้า 2 – 3) ซึ่งระบุว่าเพื่อคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผล ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและโรงเรียน อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาและโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมสู่ความยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

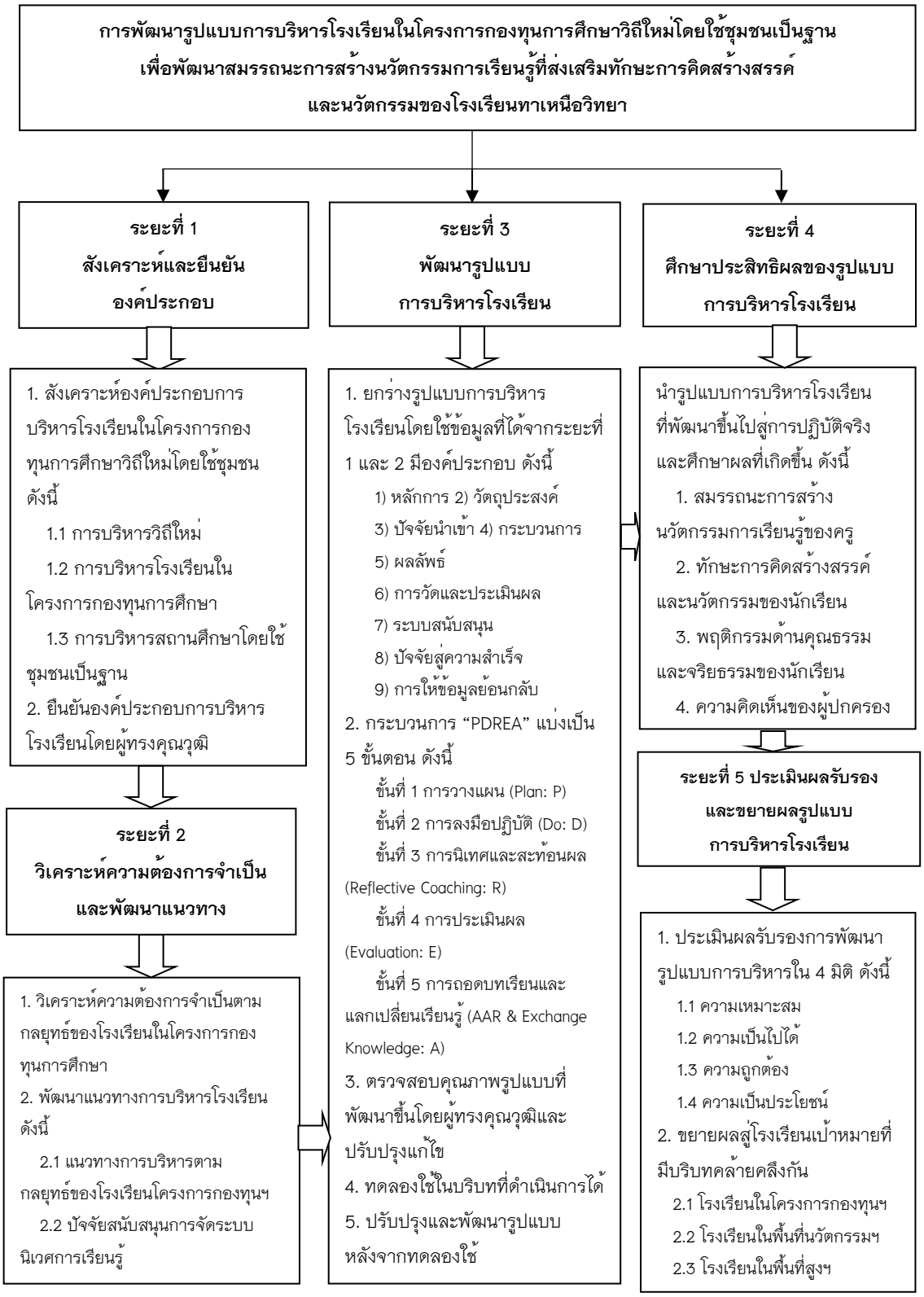
1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยามีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอย่างไร
5. ผลประเมินรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

5. เพื่อประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และ/หรือเผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีผลการประเมินคุณภาพในฐานข้อมูลกลุ่มที่ 1 หรือ 2 (ไม่เกิน 10 ปี ย้อนหลัง) และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาในบริบทโรงเรียนทาเหนือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 17 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 90 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 90 คน ซึ่งมาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นของนักเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากรายชื่อนักเรียนและผู้ปกครองตามระดับชั้น รวมจำนวน 204 คน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 198 ฉบับ (อัตราการตอบกลับร้อยละ 97.06) และการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอน จำนวน 15 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอน จำนวน 15 คน และประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน

ระยะที่ 4 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 186 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi–Stage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) โดยใช้ระดับชั้นของนักเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 130 คน

ระยะที่ 5 การประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน และขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีบริบทด้านการจัดการศึกษาคล้ายคลึงกัน ได้แก่ โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ภาคเหนือ จำนวน 25 โรงเรียน โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ (โรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 โรงเรียน รวมจำนวน 38 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ แบบวิเคราะห์ข้อมูล มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตาม 5 กลยุทธ์ 127 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) สภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.98 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.97 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

4. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ 1) แบบประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 2) แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ระดับประถมศึกษาตอนต้น 20 ข้อ ฉบับที่ 2 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย 30 ข้อ และฉบับที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.93 0.96 และ 0.91 ตามลำดับ 4) แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 5) แบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.97

5. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น คือ แบบประเมินผลรับรองรูปแบบฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 30 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. สังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนโดยศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบวิเคราะห์ข้อมูลและแบบบันทึกการสัมภาษณ์ตามลำดับ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 (กุมภาพันธ์ 2566 – มีนาคม 2566)

2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนโดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 (ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 – 10 ตุลาคม 2566)

3. พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอน และประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ รวมทั้งทดลองใช้กิจกรรมโครงการในบริบทที่สามารถดำเนินการได้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 – 30 มีนาคม 2567)

4. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินพฤติกรรมด้าน

คุณธรรมและจริยธรรม และแบบสอบถามความคิดเห็น ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2567 (ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2567 – 30 มีนาคม 2568)

5. ประเมินผลรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบประเมินผลรับรองรูปแบบและขยายผลสู่โรงเรียนเป้าหมายที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน ดำเนินการหลังเสร็จสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 (เมษายน 2568)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนี $PNI_{modified}$ และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาและบริหารหลักสูตรวิถีใหม่ 2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อิงบริบท 3) การวัดและประเมินผลแนวใหม่ 4) การพัฒนาและส่งเสริมครูด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การประสานความร่วมมือและสร้างภาคีเครือข่าย และ 6) การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. ความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนและผลการพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียน ดังนี้

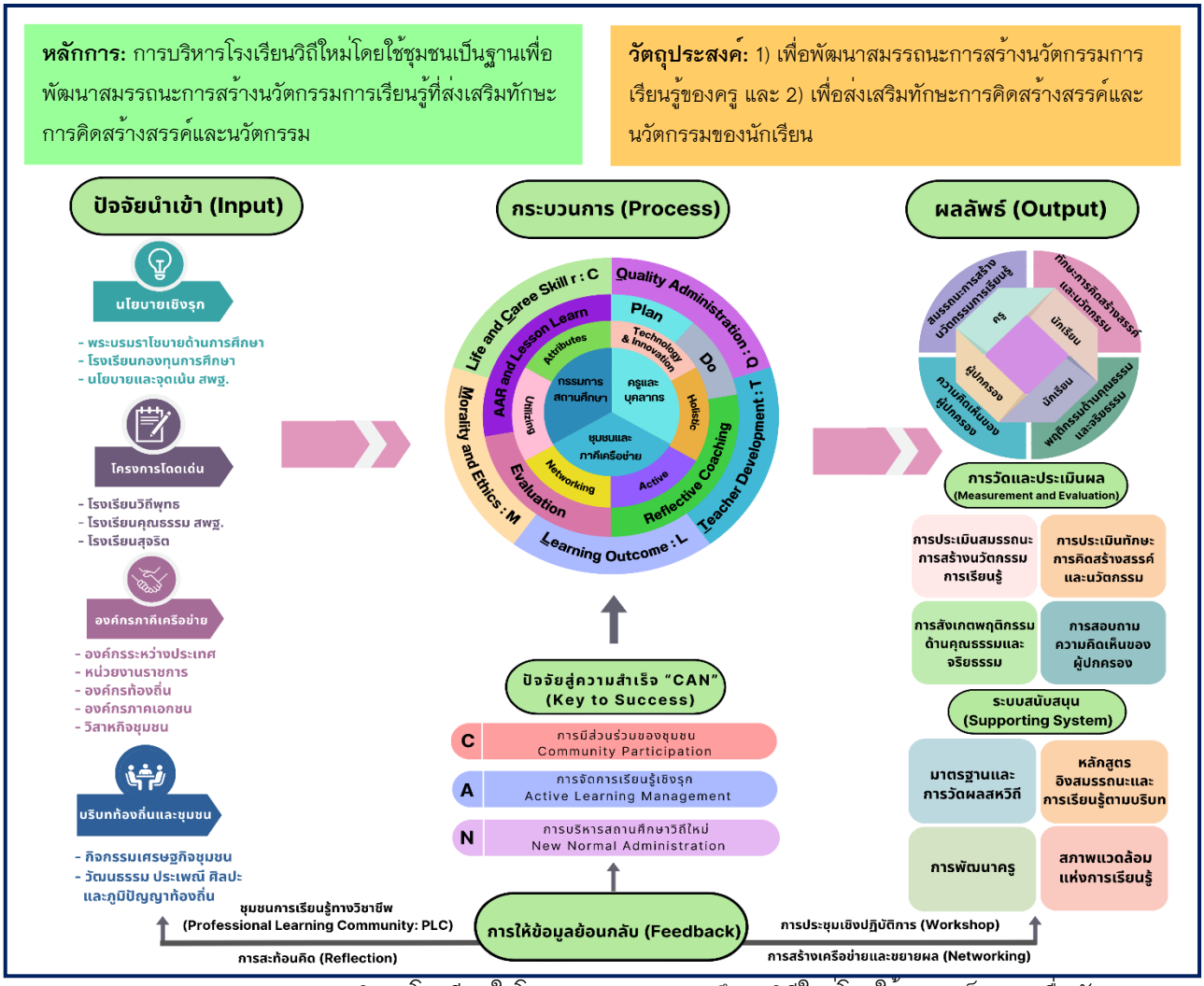
ตาราง 1 ความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

(N=198)

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน (**T**eacher Development : T)	2.54	0.57	4.71	0.49	0.88	2
2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (**L**earning Outcomes Development : L)	3.35	0.73	3.95	0.64	0.18	3
3. การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (**M**oral and Ethics Development : M)	3.35	0.68	3.91	0.76	0.17	4
4. การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and **C**areer Skills Development: C)	3.42	0.62	3.74	0.73	0.10	5
5. การบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพ (**Q**uality School Administration: Q)	1.90	0.53	4.84	0.32	1.58	1
ภาพรวม	**2.91**	**0.62**	**4.23**	**0.59**	**0.58**	**–**

จากตาราง 1 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้กลยุทธ์ QTLMC ดังนี้ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพ (Quality School Administration: Q) 2) การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน (Teacher Development: T) 3) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Outcomes Development: L) 4) การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethics Development: M) และ 5) การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills Development: C) โดยมีภาพรวมดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.58 ส่วนการพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียน มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลยุทธ์ 4) กระบวนการ 5) กิจกรรมโครงการสนองกลยุทธ์ 6) ปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล 8) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ และ 9) ข้อเสนอแนะ

3. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนและผลการประเมินความเหมาะสม ดังนี้

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา

จากภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย **1) หลักการ** คือ การบริหารโรงเรียนวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม **2) วัตถุประสงค์**เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน **3) ปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ นโยบายเชิงรุก โครงการโดดเด่น องค์กรภาคีเครือข่ายและบริบทท้องถิ่นและชุมชน **4) กระบวนการ** "PDREA" มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan: P) ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do: D) ขั้นที่ 3 การนิเทศและสะท้อนผล (Reflective Coaching: R) ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Evaluation: E) และขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (AAR & Exchange Knowledge: A) ภายใต้กลยุทธ์ QTLMC ที่ได้พัฒนาขึ้น ได้แก่ การบริหารโรงเรียนสู่คุณภาพวิถีใหม่ (School Administration to the New Normal Quality: Q) การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ (Development of Teacher for Creating Learning Innovation Competency: T) การส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน (Supporting of Learner's Creative Thinking and Innovative Skill: L) การพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Development of Student's Moral and Ethics Character: M) และการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ (Development of Life and Career Skill: C) และมีกิจกรรม

โครงการสนองกลยุทธ์ อีกทั้งมีค่านิยมองค์กร THANUA ได้แก่ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology & Innovation: T) มุ่งพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic: H) จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning: A) สร้างเครือข่าย (Networking: N) น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ (Utilizing: U) และเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียน (Attributes: A) 5) ผลลัพธ์ ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และความคิดเห็นของผู้ปกครอง 6) การวัดและประเมินผล โดยประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และสอบถามความคิดเห็น 7) ระบบสนับสนุน ได้แก่ มาตรฐานและการวัดผล หลักสูตรและการเรียนรู้ การพัฒนาครู และสภาพแวดล้อม 8) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารใช้การบริหารวิถีใหม่ ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกและชุมชนมีส่วนร่วม และ 9) การให้ข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสะท้อนคิด และการสร้างเครือข่ายและขยายผล และมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ 1) สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลการประเมินรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และขยายผลไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 38 โรงเรียน รวมทั้งสะท้อนแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน มี 6 รายการนั้นเป็นผลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิถีใหม่ การบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แล้วปรับเข้าสู่บริบทของโรงเรียนโดยการสัมภาษณ์เพื่อยืนยันองค์ประกอบทั้งนี้เพราะให้ได้องค์ประกอบที่เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียน ดังเช่นการวิจัยของวาทินี พูลทรัพย์ (2563, หน้า 168) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็น พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ และสุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561, หน้า 134) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพโดยการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบซึ่งได้ผลการวิจัยในลักษณะเดียวกัน

2. ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มีรูปแบบการบริหารที่เป็นระบบ รองลงมาคือกลยุทธ์การพัฒนาครูเพราะควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และน้อยที่สุดคือกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเนื่องจากได้ดำเนินการมาและได้รับการสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการจากหน่วยงานภายนอกมาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของอนุชา สามุงคุณ (2566, หน้า 221) พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนเป็นลำดับแรกเช่นกัน ส่วนแนวทางการบริหารโรงเรียนมี 9 องค์ประกอบนั้น เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมพัฒนาขึ้นครอบคลุมการขับเคลื่อนรูปแบบตามกลยุทธ์บนฐานความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ดังผลการวิจัยของวริศรา ใจแก้ว (2567, หน้า 122 – 123) พบว่าแนวทางการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการ / กระบวนการ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ 5) ข้อจำกัด / ข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิจัยมีลักษณะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวทางการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ “PDREA” พัฒนาขึ้นบนฐานแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพสอดคล้องกับผลการวิจัยของมยุรี นารั้ง และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ (2565, หน้า 165 – 166) พบว่า

รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาสู่ความสำเร็จของโรงเรียนห้วยขาแข้งวิทยาคม ประกอบด้วย การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การพัฒนาครูและบุคลากร การนิเทศและสะท้อนผล การประเมินผล และการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยน 5) ผลลัพธ์ 6) การวัดและประเมินผล 7) ระบบสนับสนุน 8) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และ 9) การให้ข้อมูลย้อนกลับ เฉกเช่นเดียวกับผลการวิจัยของฤาชุตา เนตรจัด วิทยา จันทร์ศิลา และสำราญ มีแจ้ง (2562, หน้า 259) พบว่า รูปแบบการบริหารฯ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) คณะกรรมการบริหารงาน 3) ขอบข่ายงาน 4) วิธีการ 5) กระบวนการบริหารงาน ในขณะที่วีรภัทรา โพธิ์ศรี วัลนิกา ฉลากบาง และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข (2566, หน้า 25) พบว่า รูปแบบการบริหารฯ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ 2) ขอบข่ายของทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) กระบวนการบริหารบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ผลของการมีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของครู ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน และการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องตามบริบทของท้องถิ่นและชุมชนอย่างแท้จริง

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ 1) สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะครูได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล ดังผลการวิจัยของปราโมทย์ พรหมขันธ์ (2556, หน้า 98) พบว่าครูประเมินตนเองด้านความสามารถในการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับการวิจัยของวรรณภา โคตรพันธ์ และณัฐฐิตาภรณ์ ชาตรี (2567, หน้า 559) พบว่าผลการพัฒนาสมรรถนะการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนสูงขึ้น 2) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะได้รับการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ ผ่านกิจกรรมโครงการภายใต้กลยุทธ์การส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมและกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปุนภพ ปรมาธิกุล (2562, หน้า 107) พบว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของธีรพงษ์ จันเปรียง เจนวิทย์ วารีบ่อ และอติราช เกิดทอง (2564, หน้า 69) พบว่าผลการจัดการเรียนรู้หลังเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีมากและผลการจัดการเรียนรู้มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน 3) พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะนักเรียนได้รับการพัฒนาความพอเพียง ความซื่อสัตย์สุจริต จิตสาธารณะ วินัย และความรับผิดชอบ ผ่านกิจกรรมโครงการตามกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ดังผลการวิจัยของศิรินทร์ทิพย์ ศิริภักดิ์ (2561, หน้า 103) พบว่าผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก อนึ่งมะลิ ชิตธมฺโม (2561, หน้า 77) เสนอแนะว่า การพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งสู่การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คือ การเน้นวิถีชีวิตของเด็ก ตั้งแต่เรื่องการกิน อยู่ ดู ฟัง ไปจนกระทั่งเรื่องการพัฒนาทักษะด้านร่างกาย การคิด การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และ 4) ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะโรงเรียนมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ชัดเจนมุ่งพัฒนาครูและนักเรียนอย่างมีทิศทางเป็นรูปธรรมมีกิจกรรมโครงการรองรับโดยใช้การมีส่วนร่วมและนำไปสู่ความเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

5. ผลประเมินผลรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และขยายผลไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกิจกรรมสะท้อนคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูเพื่อนำแนวทางไปสู่การประยุกต์ใช้ตามบริบทของโรงเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาของศิริชัย กาญจนวาสี (2559, หน้า 17 – 18) กล่าวว่าขั้นตอนการเผยแพร่และขยายผลดำเนินการหลังจากขั้นประเมินผล ทั้งนี้ผลการวิจัยของเฉลิมเดช เทศเรียน สุพรรณี หงษ์ทอง และถิรนันท์ ดำรงค์สอน (2567,

หน้า 181) พบว่ามีการสกัดองค์ความรู้และพัฒนาฐานความรู้จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ และมีผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ในการขยายผลและถอดบทเรียนของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการขยายผลของการวิจัยในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาหรือโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกันสามารถนำองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนไปประยุกต์ใช้ได้ตามสภาพบริบทซึ่งสามารถปรับเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสมของสถานศึกษา

1.2 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนใช้วิธีการแบบผสมผสาน ได้แก่ การสอบถามความคิดเห็นและการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางการบริหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวการณ์จริงของโรงเรียน

1.3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนเป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อยอดสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม รวมทั้งการประเมินของรูปแบบเป็นการประเมินขั้นต้นในการนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาโดยภาพรวมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียน ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กับการประเมินเชิงปริมาณ เช่น การสังเกตพฤติกรรมครูอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกอนุทินของนักเรียน และการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ปกครองผ่านเวทีประชาคมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนและภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดขึ้น ฯลฯ เป็นต้น

2.2 ควรมีการถอดบทเรียนของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการขยายผลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้เพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษาให้เหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมเดช เทศเรียน สุพรรณี หงษ์ทอง และถิรนันท์ ดำรงค์สอน. (2567). การขยายผลการใช้ประโยชน์จากคลังความรู้ดิจิทัล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *PULINET Journal*, *11*(2), 181 – 192.

ธีรพงษ์ จันเปรียง เจนวิทย์ วารีบ่อ และอดิราช เกิดทอง. (2564). *การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) และการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นตอน* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์).

ปราโมทย์ พรหมขันธ์. (2556). การพัฒนาความสามารถของครูด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. *วารสารครุศาสตร์*, *80*(3), 86 – 114.

ปุณฑริกา น้อยนนท์. (2566). การสร้างสรรค์และนวัตกรรม: ทักษะสำคัญสำหรับโลกหลังยุคใหม่. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *15*(45), 250 – 259.

ปุนภพ ปรมาธิกุล. (2562). *การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการสะเต็มศึกษาแบบเทคโนโลยีหุ่นยนต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, *136*(56), 102 – 120.

มยุรี นารั้ง, และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2565). รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สู่ความสำเร็จของโรงเรียนห้วยขาแข้งวิทยาคม. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, *9*(9), 165 – 183.

มะลิ ชิตธมฺโม. (2561). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 6*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โรงเรียนทาเหนือวิทยา. (2566). *รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2565*. โรงเรียนทาเหนือวิทยา.

ฤาชุตา เนตรจัด, วิทยา จันทร์ศิลา, และสำราญ มีแจ้ง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชนของวิทยาลัยชุมชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, *21*(2), 259 – 270.

วรรณภา โคตรพันธ์, และณัฐฐิตาภรณ์ ชาตรี. (2567, มกราคม–เมษายน). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, *11*(1), 559 – 573.

วริศรา ใจแก้ว. (2567). *แนวทางการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วาทินี พูลทรัพย์. (2563). *องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒผล. (2562). *การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

วีรภัทรา โพธิ์ศรี, วัลนิกา ฉลากบาง, และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *20*(91), 25 – 33.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, *8*(2), 1 – 18.

ศิรินทร์ทิพย์ ศิริภักดิ์. (2561). *กระบวนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านแวงประชารัฐบำรุง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุภาวี พูลประกากรณ์, สรรชัย ชูชีพ, และเสริมทรัพย์ วรปัญญา. (2566). แนวทางการบริหารงานตามกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดลพบุรี. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, *14*(3), 69–85.

อนุชา สามุงคุณ. (2566). *การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607 – 610.

Suwistika, R., Ibrohim, I., & Susanto, H. (2024). Improving critical thinking and creative thinking skills through POPBL learning in high school student. *Journal of Biological Education Indonesia (Jurnal Pendidikan Biologi Indonesia)*, *10*(1), 115 – 122.